Europese Raad

Brussel, 15 december 2023
(OR. en)

EUCO 20/23

CO EUR 16
CONCL 6

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Bijeenkomst van de Europese Raad (14 en 15 december 2023) – Conclusies

Hierbij gaan voor de delegaties de conclusies die de Europese Raad op bovengenoemde bijeenkomst heeft aangenomen.

I. OEKRAÏNE

1. De Europese Raad herhaalt dat hij de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, die een onmiskenbare schending van het VN-Handvest vormt, met klem veroordeelt, en bevestigt de onverminderde steun van de Europese Unie voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen, en voor het inherente recht van het land op zelfverdediging tegen de Russische agressie.

2. De Europese Raad wijst op zijn vorige conclusies en bevestigt dat de Europese Unie zich onverminderd inzet om Oekraïne en zijn bevolking zolang dat nodig is krachtig te blijven ondersteunen op politiek, financieel, economisch, humanitair, militair en diplomatiek gebied.

3. De Europese Unie en haar lidstaten zullen aandacht blijven besteden aan de dringende militaire en defensiebehoeften van Oekraïne. De Europese Raad beklemtoont in het bijzonder het belang van tijdige, voorspelbare en duurzame militaire steun aan Oekraïne, met name via de Europese Vredesfaciliteit en de militaire bijstandsmissie van de EU, en via directe bilaterale bijstand van lidstaten. De Europese Raad benadrukt dat de levering van raketten en munitie dringend moet worden versneld, met name in het kader van het initiatief voor een miljoen stuks artilleriemunitie, en dat Oekraïne moet worden voorzien van meer luchtafweersystemen.

   De Europese Raad verzoekt de Raad om de werkzaamheden inzake de hervorming van de Europese Vredesfaciliteit en de verdere verhoging van de financiering ervan te intensiveren, voortbouwend op het voorstel van de hoge vertegenwoordiger.

   De Europese Unie en haar lidstaten blijven vastbesloten om, op lange termijn en samen met partners, bij te dragen tot de toezeggingen aan Oekraïne op het gebied van veiligheid, wat het land zal helpen om zichzelf in de toekomst te verdedigen, pogingen tot destabilisering te weerstaan en daden van agressie af te weren. Naar aanleiding van het verslag van de hoge vertegenwoordiger besprak de Europese Raad de toekomstige toezeggingen van de EU aan Oekraïne op het gebied van veiligheid. De Europese Raad verzoekt de hoge vertegenwoordiger en de lidstaten de werkzaamheden in de Raad voort te zetten. Hij zal zich met deze kwestie blijven bezighouden.

Bij de militaire steun en de toezeggingen op het gebied van veiligheid zal het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten ten volle in acht worden genomen en zal rekening worden gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.

4. Gezien de aanhoudende Russische aanvallen op civiele en kritieke infrastructuur in Oekraïne zullen de Europese Unie en haar lidstaten de levering opvoeren van verdere humanitaire hulp en bijstand voor civiele bescherming aan Oekraïne, en van bijstand om de veerkracht van zijn energiesector in de winter te waarborgen. Voorts blijft de Europese Unie zich inzetten voor het ondersteunen, in coördinatie met internationale partners, van de reparatie, het herstel en de wederopbouw van Oekraïne, waaronder de ontmijning en psychosociale rehabilitatie.

5. De Europese Unie en haar lidstaten zullen hun intensieve mondiale inspanningen inzake contacten en samenwerking met Oekraïne en partners uit alle regio's van de wereld voortzetten om zo breed mogelijke internationale steun te verzekeren voor een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede en voor de belangrijkste beginselen en doelstellingen van de Oekraïense vredesformule, met het oog op een toekomstige mondiale vredestop.

6. De Europese Raad herhaalt zijn oproep om, in coördinatie met partners, beslissende vooruitgang te boeken met de wijze waarop uitzonderlijke opbrengsten in handen van particuliere entiteiten die rechtstreeks voortkomen uit de geïmmobiliseerde tegoeden van Rusland kunnen worden bestemd ter ondersteuning van Oekraïne en het herstel en de wederopbouw van het land, met inachtneming van de toepasselijke contractuele verplichtingen en in overeenstemming met het EU- en het internationaal recht. In dit verband neemt hij nota van de recente voorstellen over uitzonderlijke opbrengsten die voortkomen uit geïmmobiliseerde Russische tegoeden.

7. Rusland en zijn leiders moeten volledig ter verantwoording worden geroepen voor het voeren van een aanvalsoorlog tegen Oekraïne en voor andere meest ernstige misdrijven naar internationaal recht, alsook voor de immense schade die zijn oorlog aanricht. De Europese Raad moedigt verdere inspanningen aan, ook in de kerngroep, om een tribunaal voor de vervolging van het misdrijf agressie tegen Oekraïne op te richten dat de ruimst mogelijke regio-overschrijdende steun en legitimiteit geniet, en om in de toekomst een compensatiemechanisme op te zetten; hij spreekt nogmaals zijn steun uit voor het register van de Raad van Europa van de schade die is aangericht door de agressie van de Russische Federatie tegen Oekraïne, als een eerste tastbare stap in deze richting. Voorts verzoekt hij alle staten om het Verdrag van Ljubljana - Den Haag inzake internationale samenwerking bij het onderzoek naar en de vervolging van het misdrijf genocide, misdrijven tegen de menselijkheid, oorlogsmisdrijven en andere internationale misdrijven onverwijld te ondertekenen en ratificeren. Voorts herhaalt de Europese Raad dat hij de werkzaamheden van het Internationaal Strafhof steunt en veroordeelt hij de aanhoudende Russische pogingen om het internationale mandaat en de werking ervan te ondermijnen.

8. De Europese Raad doet opnieuw zijn dringende oproep aan Rusland en Belarus om onmiddellijk te zorgen voor de veilige terugkeer naar Oekraïne van alle onrechtmatig gedeporteerde en overgebrachte Oekraïense kinderen en andere burgers.

9. De Europese Unie is vastbesloten Ruslands capaciteit om zijn aanvalsoorlog te voeren verder te verzwakken, onder meer door haar sancties verder te verscherpen, en door de volledige en daadwerkelijke uitvoering ervan en voorkoming dat ze worden omzeild, met name voor goederen met een hoog risico, in nauwe samenwerking met partners en bondgenoten. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van het twaalfde sanctiepakket. Hij is tevens ingenomen met het akkoord dat is bereikt over de richtlijn betreffende de definitie van strafbare feiten en sancties voor de schending van beperkende maatregelen van de Unie. De Europese Raad veroordeelt de aanhoudende militaire steun van Iran, Belarus en de DVK voor de Russische aanvalsoorlog. Hij dringt er tevens bij alle landen op aan de Russische aanvalsoorlog niet materieel of anderszins te ondersteunen. De Europese Unie zal samen met partners intensief blijven werken aan de bestrijding van valse narratieven en desinformatie van Rusland over de oorlog.

10. De Europese Raad benadrukt het belang van veiligheid en stabiliteit op de Zwarte Zee. Het is cruciaal dat de uitvoer van graan uit Oekraïne kan worden voortgezet en de wereldmarkten bereikt. De Europese Raad steunt alle inspanningen voor het faciliteren van de uitvoer van graan en andere landbouwproducten uit Oekraïne naar de landen die daaraan het meest behoefte hebben, met name in Afrika en het Midden-Oosten. Ook onderstreept de Europese Raad dat het belangrijk is het potentieel van de solidariteitscorridors van de EU ten volle te benutten, en verzoekt hij de Commissie vaart te zetten achter de werkzaamheden die met de lidstaten worden uitgevoerd teneinde nieuwe maatregelen voor te stellen om de capaciteit van de solidariteitscorridors op alle routes verder te ontwikkelen.

11. De Europese Unie zal de Republiek Moldavië en Georgië blijven steunen bij het aangaan van de uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd als gevolg van Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne.

II. MIDDEN-OOSTEN

12. De Europese Raad hield een diepgaand strategisch debat over het Midden-Oosten.

III. UITBREIDING EN HERVORMINGEN

13. Herinnerend aan de Verklaring van Granada, onderstreept de Europese Raad dat uitbreiding een geostrategische investering in vrede, veiligheid, stabiliteit en welvaart is. Het is een drijvende kracht achter het verbeteren van de economische en sociale omstandigheden van de Europese burgers en het verkleinen van de verschillen tussen landen, en moet de waarden waarop de Unie is gegrondvest bevorderen. Wat het vooruitzicht van een verdere uitbreiding van de Unie betreft, moeten zowel de toekomstige lidstaten als de EU klaar zijn op het moment van toetreding. De werkzaamheden op beide sporen moeten parallel worden voortgezet. Landen die lidstaat willen worden, moeten hun hervormingsinspanningen, met name op het gebied van de rechtsstaat, opvoeren, zoals het op verdiensten gebaseerde karakter van het toetredingsproces dit vereist, en met de hulp van de EU. Tegelijkertijd moet de Unie zorgen voor de nodige interne voorbereidingen en hervormingen, en daarbij haar lange-termijnambities bepalen, kiezen hoe deze te verwezenlijken, en aandacht besteden aan belangrijke kwesties die verband houden met haar prioriteiten en beleid, en aan haar slagvaardigheid. Dit zal de EU sterker maken en de Europese soevereiniteit ten goede komen.

14. De Europese Raad onderschrijft de conclusies van de Raad over uitbreiding van 12 december 2023. Voortbouwend op het uitbreidingspakket van de Commissie van 8 november 2023 neemt de Europese Raad de volgende besluiten:

Oekraïne en de Republiek Moldavië

15. De Europese Raad besluit toetredingsonderhandelingen te openen met Oekraïne en met de Republiek Moldavië.

De Europese Raad verzoekt de Raad de respectieve onderhandelingskaders aan te nemen zodra de in de respectieve aanbevelingen van de Commissie van 8 november 2023 genoemde relevante stappen zijn genomen.

Georgië

16. De Europese Raad besluit ook Georgië de status van kandidaat-lidstaat toe te kennen, op voorwaarde dat de in de aanbeveling van de Commissie van 8 november 2023 genoemde relevante stappen zijn genomen.

Bosnië en Herzegovina

17. De Europese Raad zal toetredingsonderhandelingen met Bosnië en Herzegovina openen zodra in de nodige mate aan de lidmaatschapscriteria is voldaan.

Hij verzoekt de Commissie uiterlijk in maart 2024 aan de Raad verslag uit te brengen over de vooruitgang, met het oog op het nemen van een besluit.

Noord-Macedonië

18. De Europese Unie is klaar om de openingsfase van de toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië af te ronden zodra het land zijn toezegging nakomt om de grondwets-wijzigingen als bedoeld in de conclusies van de Raad van 18 juli 2022 door te voeren, overeenkomstig zijn interne procedures. De Europese Raad roept Noord-Macedonië op de voltooiing van deze wijzigingen te bespoedigen.

Westelijke Balkan

19. De Europese Raad bevestigt zijn volledige en ondubbelzinnige steun voor het perspectief voor EU-lidmaatschap van de Westelijke Balkan en roept op tot versnelling van het toetredingsproces.

20. De Europese Raad neemt nota van de mededeling van de Commissie over een nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan, dat tot doel heeft de sociaal-economische convergentie tussen de Westelijke Balkan en de Europese Unie op basis van strenge voorwaarden te versnellen, en waarin de regio wordt aangemoedigd het tempo van de EU-gerelateerde hervormingen op te voeren en de regionale economische integratie te bevorderen via de gemeenschappelijke regionale markt, op basis van EU-regels en -normen.

21. De Europese Raad blijft vastbesloten de geleidelijke integratie tussen de Europese Unie en de regio tijdens het uitbreidingsproces zelf op omkeerbare en op verdiensten gebaseerde wijze te bevorderen.

Hervormingen

22. Wil de Europese integratie succesvol verlopen, dan moet het Uniebeleid, naarmate de Unie groter wordt, geschikt zijn voor de toekomst en op duurzame wijze worden gefinancierd, op basis van de waarden waarop de Unie berust, en moeten de EU-instellingen doeltreffend blijven functioneren.

23. De Europese Raad zal zich tijdens zijn komende bijeenkomsten buigen over interne hervormingen, zodat uiterlijk in de zomer van 2024 conclusies kunnen worden aangenomen over een routekaart voor toekomstige werkzaamheden.

IV. MEERJARIG FINANCIEEL KADER 2021-2027

24. De Europese Raad besprak de herziening van het meerjarig financieel kader 2021-2027 (doc. EUCO 23/23), die door 26 staatshoofden en regeringsleiders krachtig werd gesteund. De Europese Raad zal begin volgend jaar hierop terugkomen.

V. VEILIGHEID EN DEFENSIE

25. In de context van wereldwijde instabiliteit, strategische concurrentie en veiligheidsbedreigingen onderstreept de Europese Raad het belang van het versterken van de Europese veiligheid en defensie om een ambitieuze geopolitieke Unie tot stand te brengen. De Unie moet meer verantwoordelijkheid nemen voor haar eigen veiligheid en defensie, een strategische koers varen en ervoor zorgen dat ze autonomer kan optreden.

26. Na de balans te hebben opgemaakt van de werkzaamheden ter uitvoering van zijn eerdere conclusies, de Verklaring van Versailles en het strategisch kompas, onderstreept de Europese Raad dat er meer moet worden gedaan om te voldoen aan de Uniedoelstellingen inzake het vergroten van de defensieparaatheid en het via samenwerking opvoeren van de defensie-uitgaven, onder meer door verhoging van de defensie-investeringen en versterking van de vermogensontwikkeling, en om een doeltreffende geïntegreerde markt voor defensie tot stand te brengen. De Europese Raad:

a) roept ertoe op dringend de bestaande maatregelen uit te voeren om gezamenlijke aanbestedingen te faciliteren en te coördineren en de interoperabiliteit en de productiecapaciteit van de Europese defensie-industrie te verhogen, teneinde de voorraden van de lidstaten aan te vullen, meer bepaald in het licht van de aan Oekraïne te verlenen steun;

b) verzoekt de hoge vertegenwoordiger en de Commissie om, in overleg met het Europees Defensieagentschap, snel een strategie voor de Europese defensie-industrie te presenteren, met inbegrip van een voorstel voor een Europees defensie-investeringsprogramma (EDIP), in het licht van de noodzaak om de Europese technologische en industriële defensiebasis, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, te versterken en deze innovatiever, concurrerender en veerkrachtiger te maken;

c) onderstreept het belang van de verdere ontwikkeling van een geïntegreerde markt op defensiegebied, teneinde grensoverschrijdende toeleveringsketens te versterken, kritieke technologieën te waarborgen en het concurrentievermogen van de Europese defensie-industrie te verbeteren. Daartoe moet het EU-regelgevingskader voor de defensie-industrie worden aangepast, teneinde de interoperabiliteit, de standaardisering, en de harmonisatie van certificeringsprocessen te verbeteren en sneller en flexibeler te kunnen optreden, met name met betrekking tot overheidsopdrachten;

d) vraagt, met het oog op het volgende jaarlijkse voortgangsverslag van het strategisch kompas en in overeenstemming met de verbintenissen die de deelnemende lidstaten in het kader van de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) zijn aangegaan, dat de werkzaamheden worden geïntensiveerd teneinde de paraatheid, veerkracht en veiligheid van de Unie op defensiegebied te vergroten, onder meer door middel van defensie-investeringen, militaire mobiliteit, regelmatige live-oefeningen, verbetering van de ruimteveiligheid, bestrijding van cyber- en hybride dreigingen, aanpak van buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging op basis van de onlangs aangenomen toolbox die de mogelijkheid omvat om over nieuwe beperkende maatregelen na te denken, en versterking van de ontwikkeling in samenwerkingsverband van de vermogens die nodig zijn om het volledige scala van missies en operaties uit te voeren, met name door middel van de uitvoering van de snel inzetbare EU-capaciteit;

e) roept op tot een sterkere rol voor de Europese Investeringsbank Groep, ter ondersteuning van de Europese veiligheid en defensie, voortbouwend op het strategisch Europees veiligheidsinitiatief van de bank;

f) roept op tot voortzetting van de werkzaamheden ter versterking van het nieuwe pact inzake het civiele GVDB in het licht van de conclusies van de Raad over het civiele GVDB van 11 december 2023.

27. Een sterkere en slagvaardigere Europese Unie op het gebied van veiligheid en defensie zal een positieve bijdrage leveren aan de mondiale en trans-Atlantische veiligheid en vormt een aanvulling op de NAVO, die, voor de staten die er lid van zijn, de grondslag van hun collectieve defensie blijft. Hierbij blijft het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet en wordt rekening gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.

VI. MIGRATIE EN DIVERSEN

Migratie

28. De Europese Raad hield een strategische bespreking over migratie en nam nota van de recente brief van de voorzitter van de Europese Commissie.

29. De Europese Unie zal een alomvattende aanpak voor migratie blijven volgen die een combinatie is van meer extern optreden, wederzijds voordelige, brede partnerschappen met landen van herkomst en doorreis die iets doen aan de oorzaken van migratie, mogelijkheden voor legale migratie, doeltreffendere bescherming van de EU-buitengrenzen, resolute bestrijding van georganiseerde criminaliteit, mensenhandel en -smokkel, instrumentalisering van migratie als hybride dreiging en meer terugkeer.

Hybride aanvallen

30. De Europese Raad veroordeelt met klem alle hybride aanvallen, waaronder de instrumentalisering van migranten door derde landen voor politieke doeleinden, en blijft vastbesloten voor een doeltreffende controle van de buitengrenzen van de EU te zorgen. De Europese Unie is vastbesloten de aanhoudende hybride aanvallen aan haar buitengrenzen door de Russische Federatie en door Belarus te bestrijden.

COP28

31. De Europese Raad is ingenomen met de succesvolle afronding van de VN-klimaatconferentie COP28 en de eerste algemene inventarisatie van de Overeenkomst van Parijs, met name de overeenkomst om de emissies sneller terug te dringen met het oog op klimaatneutraliteit in 2050 en de overeenkomst om de wereldwijde emissies uiterlijk in 2030 met 43 % en uiterlijk in 2035 met 60 % te hebben verminderd ten opzichte van het niveau van 2019, in overeenstemming met de beste beschikbare wetenschappelijke kennis, om de 1,5 °C-doelstelling binnen bereik te houden. Het verheugt de Europese Raad ook dat alle partijen tot een akkoord zijn gekomen voor een transitie weg van fossiele brandstoffen in energiesystemen.

VII. BETREKKINGEN EU-TURKIJE

32. De Europese Raad neemt nota van het gezamenlijk verslag van de hoge vertegenwoordiger en de Europese Commissie over de stand van de betrekkingen tussen de EU en Turkije, en zal tijdens een komende bijeenkomst van de Europese Raad op deze kwestie terugkomen.

VIII. BESTRIJDING VAN ANTISEMITISME, RACISME EN VREEMDELINGENHAAT

33. De Europese Raad maakt zich ernstige zorgen over recente verontrustende incidenten en veroordeelt nogmaals in de krachtigste bewoordingen alle vormen van antisemitisme en haat, onverdraagzaamheid, racisme en vreemdelingenhaat, met inbegrip van moslimhaat. Hij herinnert in deze context aan het actieplan tegen racisme van de Europese Unie en de Europese strategie ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van het Joodse leven, waarvan de snelle uitvoering van essentieel belang is voor de veiligheid van de Joodse gemeenschappen.

IX. STRATEGISCHE AGENDA

34. Na de informele bijeenkomst in Granada en het daaropvolgende overleg, en rekening houdend met de langetermijndoelstellingen om de Unie sterker te maken en voor te bereiden op het verwelkomen van nieuwe leden, zal de Europese Raad zijn werkzaamheden voortzetten met betrekking tot de nieuwe strategische agenda, waarin de prioriteiten van de Unie en de manieren om deze in de komende jaren te verwezenlijken zullen worden vastgelegd en waarin sturing zal worden gegeven aan de Unie voor de volgende institutionele cyclus. De Europese Raad zal de volgende strategische agenda uiterlijk in de zomer van 2024 aannemen.